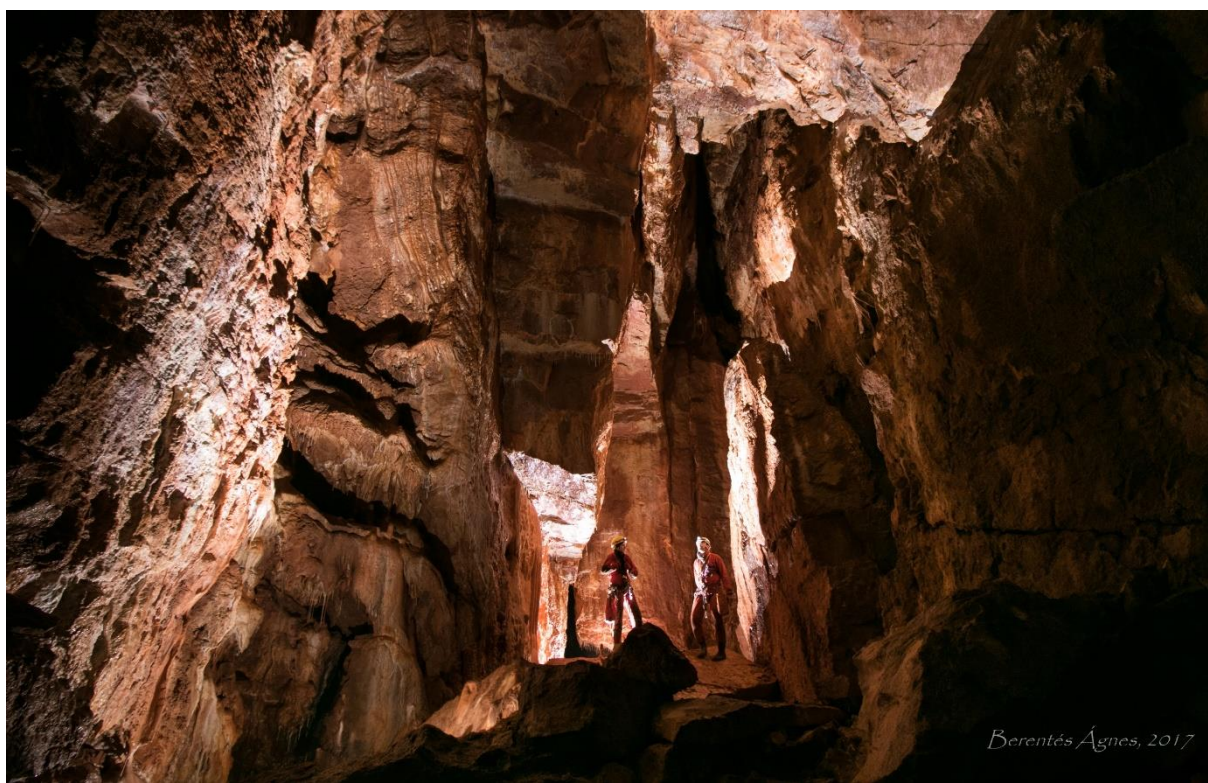

BARLANGI KUTATÁSI ZÁRÓ JELENTÉS

A BARADLA-TETŐI ZSOMBOLY 2023-2025.

ENGEDÉLY ÜGYIRATSZÁM: 1054/1-2023

KUTATÁSVEZETŐ: Ba Julianna

Berentés Ágnes, 2017

ELŐZMÉNYEK:

A fokozottan védett BARADLA-TETŐI ZSOMBOLY az Aggteleki-karszt területéhez tartozó Baradla-tető térségében, annak 484 méter tengerszint feletti magasságba emelkedő csúcsától északi irányban 200 méterre nyílik. Az aknabarlang horizontális kiterjedése mintegy 50 méter, vertikális kiterjedése -94 méter, mely mélysége is egyben. Felmért hossza: 387 méter.

A barlangot 1986-ban Kutas Tamás barlangkutató fedezte fel, de a teljes feltárásában egri és budapesti kutatók is segédkeztek. Térképét 2006-ban Borka Pál készítette.

TÉZISEK A ZSOMBOLY KUTATÁSÁVAL KAPCSOLATBAN:

A Baradla-tetői-zsombollyal kapcsolatban, a feltárást követő évtizedekben több barlangtani tézis is kialakult. Kialakulásáról, több egymásnak ellentmondó elképzelés is született. A feltárók, a barlang pontos kiterjedését nem ismerve azt gyanították, hogy az akkor -94 méteres mélységben elért mélypont, a Baradla-Domica-barlangrendszer egy ismeretlen észak felé tartó oldalágával kommunikálhat. Erre a feltételezésre azóta többen utaltak, de mind a mai napig idevonatkozóan semmilyen bizonyítéknak nem jutottunk a nyomára. A Fő-ág legközelebbi szakasza a Viasz-utca, nem mutat semmilyen genetikai hasonlóságot a zsomboly járataival. A Viasz-utcában, az 1970-es évek elejéig feltárt, észak felé tartó rövid oldalág (Gizi-lyuka) erős, mindig a tágas Fő-ág felé tartó légmozgása sem támaszt alá ilyen összeköttetési lehetőséget.

További elképzelés, miszerint a Baradla-tetői-zsomboly egy csaknem teljesen fedettlen, autogén karszton kialakult klasszikus zsomboly elmélete talán jobban közelíti a valóságot, ugyanakkor a barlang termeinek, aknáinak látványos tektonikus irányítottsága, komoly egyéb hatótényezőkről is tanúskodhat. Jelenlegi elképzelésünk szerint az aknabarlang genezisében a Baradla-tető alatt húzódó alsó vízvezető járatokat (Hosszú-Alsó-barlang) is preformáló tektonika is szerepet vállalhatott. A barlang -94 méteren található végpontján észlelhető folyamatos levegő feláramlás, további jelentős mélységekre utalhat. A mélypont további mélyítése, újabb mélybe mutató járatok feltárásával rámutathat egy alsó-barlangi, legalább is klimatológiai összefüggésre, mely nagyban segítheti a Baradla-Domica-barlangrendszer további megismerését.

(A jobb átláthatóság kedvéért itt írom le, hogy a Baradla-Domica-barlangrendszerbeli Viasz-utca, a zsomboly mélypontjától 700 méterre, illetve kb 70 méterrel mélyebben található, a Hosszú-Alsó-barlang pedig valahol a Baradla-tető alatt keresendő, feltételezések szerint a 150 méterrel mélyebben.)

AZ ENGEDÉLYES IDŐSZAKBAN VÉGZETT TEVÉKENYSÉG RÖVID ISMERTETÉSE:

Az engedélyes időszakban a barlangban feltáró kutatást végeztünk melynek azonban sajnos egyelőre csak kisebb eredményei mutatkoztak. Munkánk során mindvégig a barlang mélypontján található agyagos törmelék kitöltés kitermelése folyt. A legmélyebb pont bontási munkálatait mindvégig erős, nem csökkenő intenzitású huzat kísérte, melynek jelenléte továbbra is a mélyben rejtőző járatok közelségét sejtetik. A mélypont süllyesztése egyelőre akadálytalanul lehetséges, a kitermelt kitöltést végpont felett 6 méterrel elhelyezkedő hasadékba lehet deponálni. Munkánk során a barlangban sem télen, sem nyáron jelentős denevér populációt nem észleltünk, így az ezzel kapcsolatos korlátozás szükségtelennek tűnik. A barlang jelenlegi mélysége -94 méter.

1. ábra A barlang alsó aknája (fotó: Berentés Ágnes)

TOVÁBBI ELKÉPZELÉSEK:

Mivel kutatási engedélyünk 2025. december 31.-én lejárt, viszont a feltáró kutatást, illetve alig megkezdett klimatológiai méréseinket folytatni szeretnénk, az engedélykérelmünket rövidesen újra benyújtjuk.

Tatabánya 2026. február 15.

Ba Julianna kutatásvezető

KUTATÁSI JELENTÉS

A SZÉL-LIK BARLANGBAN

2025. ÉVBEN VÉGZETT KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGRŐL

KUTATÁSVEZETŐ: Ba Julianna

KUTATÁSI ENGEDÉLY SZÁMA: 2216-2025

Kutató munkánk előzményei:

A Szél-lik barlangot 1965-ben környékbeli szakmunkás tanulók fedezték fel, első térképi dokumentálását a 80-as évek első felében az Alba Regia Barlangkutató Csoport végezte. Az akkor 300 méter hosszúnak leírt barlang túlzottan nem volt érdekes a kor kutatói számára, további kutatásának lehetősége csak a közeli Csodabogyós-barlang 1990-es feltárulását követően merült

fel újra. A két barlang végpontjaink közelségére a budapesti Acheron Barlangkutató Szakosztály hívta fel a figyelmet, majd a barlang több pontján az összekötést célzó bontásokra is sor került. A Csodabogyós-barlang 2025-re elérte a 6500 méteres hosszat, a Szél-lik pedig 535 méteres hosszban vált ismertté. A Csodabogyós-barlangban 2020-ban Polacsek Zsolt vezetésével megindult az összekötést célzó kutatás a Füstölős-ág végpontján, ugyanakkor a Szél-lik felől a tapolcai Plecotus csoport beleegyezésével 2021-ben próbáltunk előre jutni. Ez utóbbi helyen akkor 20 métert, a Csodabogyós-barlang felől 6 métert jutottunk előre. A két végpont közelsége már 2022-ben összekopogással volt igazolható, de később Szabó Tivadar geofizikus méréseivel, térképezéssel és lavina piepsszel is igazoltuk a várható összekötést.

1. ábra A korábbi állapot.

A barlang bejáratának átalakítása, kiépítése:

A kutatási engedély kézhez vételekor szembesültünk a bejárat életveszélyes állapotával. Ezt kisebb javításokkal már nem lehetett helyrehozni, ezért tervet nyújtottunk be a bejárat átépítésére, a lezárás cseréjére. Ezt a kérelmet az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztálya jóváhagyta, így 2025. júliusában az engedély kérelemben vázolt munkálatokat megkezdtuk, majd elvégeztük.

A munkálatokról:

A barlangbejáratában kútgyűrű helyettesítésként beépített útátersz betonelemet, illetve a lezárást biztosító archaikus, mellesleg nem működő, ellenben igen rúd ajtót és lezárást kiszereztük. Ez azért bizonyult könnyű munkának, mert a gyűrű eleve több helyen törött volt, az ajtó pedig egy villáskulccsal és egy kisebb kalapáccsal leszerelhető volt.

2. ábra Az régi lezárás helyén létesült kráter

Az aláfalazást betonhabarcsba ágyazott, helyben gyűjtött kövekből elvégeztük.

4. ábra Készül a zsaluzat

A terveknek megfelelően az egykori gyűrű helyét kitágítottuk, hogy a lejáratot később fedő beton fedlapot alá tudjuk falazni.

3. ábra A helyi anyagból készült aláfalazás.

Ennek elkészültével a bejárat tervezett szintjében deszkából zsaluszerkezetet készítettünk szakember bevonásával.

A zsaluzat elkészültével azt helyben kevert betonnal, erősen vasalva kiöntöttük. Az előre legyártott rozsdamentes ajtó keretét betonozó karmokkal is beágyasztuk, elhelyeztük.

Mindezek végeztével a bejárat köré szárazon rakott kőfalat építettünk, és az építési törmeléket elszállítottuk.

Ezt a nyolc napos munkát kutatócsapatunk teljesen ingyen végezte el, az ajtót Polacsek Zsolt gyártotta és adományozta, a kőművesmunka Mihalik Zoltán, az ácsmunka Haász József nevéhez kötődik. A barlang lezárása 2025. július 30-án elkészült, kulcsát átadtuk a Balaton-felvidéki Nemzeti Park képviselőjének.

A munkálatokban részt vettek (talán egyszer valaki megköszöni): Haász József az ács, Mihalik Zoltán a kőműves, Polacsek Zsolt a lakatos, továbbá Réder Balázs, Bodor Máté, Mészáros Zsolt és Hajnalka, Czauner Lilla, Foki K.roy és Ba Julianna.

4. ábra Majdnem készen van

Feltáró kutatási tevékenység 2025-ben:

Mivel a Csodabogyós-barlang felől az összekötés nagyon nehéznek bizonyult, 2025 évben kutatási engedélyt kértem és kaptam a Szél-lik végpontjának kutatására. A barlang bejáratának fent leírt átalakítását követően 2025 második felében megkezdtük a további munkálatokat, melyek jelen sorok írásáig nem hoztak eredményt. A geofizikai mérések alapján a végponti hasadékból 3 métert kell még előre haladnunk, majd élesen elkanyarodva 1,8 m után várható az összekötés a Csodabogyós-barlang Füstölős-ágával. 2026-ban ezzel próbálkozunk.

Tatabánya 2026.02.13.

5. ábra Az elkészült bejárat 2025.07.30.

Ba Julianna barlangi kutatásvezető